

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

TARMOQLAR IQTISODIYOTI KAFEDRASI

Qo‘lyozma huquqida

UDK: 338:6P2.15.7:330.101.541

JABBOROVA DILAFRUZ SODIQ QIZI

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA
MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI TA’MINLASH VA
XALQARO TAJRIBALAR

70310102– Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo‘yicha)
mutaxassisligi bo‘yicha

Magistr akademik darajasini olish uchun yozilgan

DISSERTATSIYA

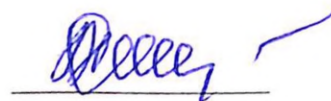
Ilmiy rahbar:

i.f.n., prof. Xotamov I.S.

TOSHKENT – 2023

Magistrlik dissertasiya ishi "Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrasida dastlabki himoyadan o'tgan. 18 - sonli bayonnoma "20" 04 2023 y.

Ilmiy rahbar: i.f.n., prof. I.Xotamov

Magistr: D. Jabborova

Dissertatsiya ishi Iqtisodiyot fakultetida 2023 yil "23" 05

№ 1119 raqami bilan ro'yxatga olingan

"Himoyaga ruxsat etiladi"

"Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrasini
mudiri prof. I. Xotamov

"3" "may" 2023 yil

Himoya Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universitetida
2023 yil "23" 05 soat "10⁰⁰" da bo'ladi.

ANNOTATSIYA

Bugungi kun zamonaviy iqtisodiyot haqida gap ketganda, uning murakkab va kuchli raqobat muhiti asosida shakllanayotganini ta'kidlab o'tish zarur. Unday sharoitda makroiqtisodiy barqarorlik barqaror iqtisodiy o'sishning asosiy sharti hisoblanadi.

Mamlakatimizda iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirish, iqtisodiy salohiyatni yanada kuchaytirish, aholini sifatli mahsulot va xizmatlar bilan qamrab olish ko'lamini kengaytirish, tadbirkorlik subyektlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash, shuningdek, makroiqtisodiy muammolar bilan shug'ullanuvchi tashkilotlarga samarali faoliyat yuritishlari uchun qulay shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari izchil amalga oshirilmoqda.

O'zbekistonda makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda mamlakat iqtisodiyoti yetakchi tarmoqlarini izchil rivojlantirish va makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash bo'yicha rivojlangan xorij davlatlarning tajribasini o'rganib uni respublikamizga joriy etish asosiy masalalar hisoblanadi. Shuni inobatga olgan holda tadqiqotimiz davomida mavzu doirasida atroflicha faoliyat olib bordik. Jumladan, mavzuga oid boshqa tadqiqot ishlari, mahalliy va xorijiy olimlar qarashlari, ilmiy maqolalari hamda mavzuga oid mahalliy me'yoriy-huquqiy hujjatlarni o'rganib chiqdik hamda adabiyotlar sharhi tayyorladik. Ilmiy ishning amaliy ahamiyatini oshirish uchun, mamlakatimizda makroiqtisodiy barqarorlikni joriy holati bo'yicha ma'lumotlar, makroiqtisodiy va iqtisodiyot tarmoqlari bo'yicha statistik ma'lumotlar o'rganildi va tahlil qilindi. O'rganilgan va tahlil qilingan ma'lumotlar asosida makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash bo'yicha ilmiy va amaliy asoslangan xulosa, taklif va tavsiyalar ishlab chiqdik.

Kalit so'zlar: *makroiqtisodiy barqarorlik, makroiqtisodiy siyosat, makroiqtisodiy ko'rsatkichlar, iqtisodiyot tarmoqlari, iqtisodiy o'sish, iqtisodiy rivojlanish, iqtisodiy salohiyat, islohotlar, davlat nazorati.*

ANNOTATION

When it comes to the modern economy today, it is necessary to emphasize that it is formed on the basis of a complex and strong competitive environment. In such conditions, macroeconomic stability is the main condition for sustainable economic growth.

Development of economic sectors in our country, further strengthening of economic potential, expansion of coverage of population with high-quality products and services, support of business entities, as well as creation of favorable conditions for effective operation of organizations dealing with macroeconomic problems measures are being implemented consistently.

In ensuring macroeconomic stability in Uzbekistan, the main issues are the consistent development of the leading sectors of the country's economy and the introduction of the experience of developed foreign countries in ensuring macroeconomic stability to our republic. Taking this into account, during our research, we conducted extensive activities within the scope of the topic. In particular, we studied other research works on the topic, views of local and foreign scientists, scientific articles, and local regulatory and legal documents on the topic, and prepared a literature review. In order to increase the practical value of scientific work, information on the current state of macroeconomic stability in our country, statistical data on macroeconomic and economic sectors were studied and analyzed. Based on the studied and analyzed data, we have developed scientific and practical conclusions, proposals and recommendations on ensuring macroeconomic stability.

Keywords: *macroeconomic stability, macroeconomic policy, macroeconomic indicators, economic sectors, economic growth, economic development, economic potential, reforms, state control.*

MUNDARIJA

ANNOTATSIYA	3
Keltirilgan jadvallar ro‘yxati.....	7
Keltirilgan rasmlar ro‘yxati.....	8
I BOB. KIRISH.....	9
1.1. Dissertasiya mavzusining asoslanishi va uning dolzarbligi.....	10
1.2. Tadqiqot maqsadi va vazifalari.....	11
1.3. Tadqiqotning asosiy muammolari va savollari.....	12
1.4. Tadqiqot obyekti va predmeti.....	13
1.5. Tadqiqot natijalarining ilmiy-nazariy va amaliy ahamiyati	13
1.6. Dissertatsiya tarkibining qisqacha tavsifi.....	13
II BOB. ADABIYOTLAR SHARHI	15
2.1. Kirish.....	15
2.2. Mavzuga oid ilmiy-nazariy qarashlar sharhi.....	15
2.3. Mavzuga oid mahalliy me‘yoriy-huquqiy hujjatlar sharhi	19
III BOB. METODOLOGIYA	24
3.1. Tadqiqot dizayni	24
3.2. Ma’lumotlarni to‘plash jarayoni.....	24
3.3. Tahlil uchun qo‘llaniladigan usullar.....	25
3.4. Tadqiqotni o‘tkazish uchun zarur sharoitlar.....	25
3.5. Tadqiqot jarayonida kutilayotgan muammolar va ularning yechimi.	25
3.6. Tadqiqotdan kutilayotgan ilmiy va amaliy natijalar.....	26
IV BOB. TAHLIL VA NATIJALAR	27
4.1. Mamlakatimizda erishilayotgan asosiy makroiqtisodiy ko‘rsatkichlar tahlili.....	27
4.2. Mamlakatimiz iqtisodiyoti yetakchi tarmoqlari rivojlanishining joriy holati tahlili.....	34
4.3. Respublikada makroiqtisodiy barqarorlikni ta‘minlashdagi muammolar va ularni bartaraf etish istiqbollari.....	37
V BOB. XULOSA.....	54
5.1. Tadqiqot savoliga tegishli natijalarning qisqacha ifodasi	54

5.2. Tadqiqotning asosiy taklif va tavsiyalari	54
5.3 Tadqiqot cheklovlari va kelgusi tadqiqotlar uchun takliflar	57
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI.....	60

KIRISH

Bugungi kunda dunyoda yuz berayotgan murakkab va nobarqaror moliyaviy-iqtisodiy vaziyat makroiqtisodiy beqarorlikni keltirib chiqarayotgani va buning natijasida hayot darajasiga salbiy ta'sir ko'rsatishi kuzatilmoqda. Iqtisodiy faollikning katta o'zgarishlari, yuqori inflyatsiya, yuqori qarz darajalari, valyuta kurslari va moliya bozorlaridagi o'zgaruvchanlik ish o'rinlarining yo'qolishiga va qashshoqlikning oshishiga olib kelmoqda va mamlakatlarning iqtisodiy barqarorligiga nisbatan katta xavf tug'dirmoqda. Demak, makroiqtisodiy barqarorlikni saqlash barqaror va inklyuziv rivojlanishning zaruriy shartidir.

Makroiqtisodiy siyosatning keng maqsadi iqtisodiy va ijtimoiy farovonlikka adolatli va barqaror tarzda hissa qo'shishdir. Ishsizlik va to'liq bandlik qashshoqlikning asosiy sabablari bo'lganligi sababli, iqtisodiyotni to'liq bandlikka imkon qadar yaqinroq saqlash muhim vazifadir. Bu maqsad rivojlanayotgan mamlakatlarda rasmiy sektorda bandlik hech bo'lmaganda ishchi kuchining o'sishi va qishloqdan shaharga migratsiyaga mos kelishini anglatadi.

Iqtisodiy o'sishning davom etishi nafaqat bandlikni ta'minlashning asosiy shartidir, balki mamlakatlarga sog'liqni saqlash xizmatlari, sanitariya va toza ichimlik suvi va boshqalar kabi boshqa muhim ijtimoiy muammolarni hal qilish uchun fiskal maydonni taqdim etadi. Shuning uchun o'sish so'nggi yigirma yil ichida global qashshoqlikni kamaytirishning hal qiluvchi omili bo'ldi. Shunga ko'ra, makroiqtisodiy barqarorlashtirish siyosatining asosiy maqsadi barqaror iqtisodiy o'sishga erishish bo'lishi kerak. Ushbu asosiy siyosat maqsadi o'sishga kuchli ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan oraliq o'zgaruvchilarni barqarorlashtirish zarurati bilan to'ldiriladi. Narxlarning barqarorligi va tashqi muvozanatlar investitsiya qarorlariga ta'siri orqali muhim rol o'ynaydi. Ushbu oraliq maqsadlarga erishish uchun mamlakatlarga makroiqtisodiy vositalardan moslashuvchan foydalanish bo'yicha siyosat maydoni kerak, jumladan, fiskal yoki pul-kredit siyosati, tegishli investitsion va valyuta kursi rejimlari,